

TMMOB İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI AFET HAZIRLIK VE MÜDAHALE YÖNERGESİ

GEREKÇE:

Mesleğimizin ve meslek örgütümüzün en başta gelen görevinin her türlü yapının insan can ve mal güvenliğine zarar vermemek üzere tasarlanması ve yapılması olduğu bilinmektedir. Bir yandan bunu gerçekleştirmeye çaba sarf edilirken, afet riskinin çok yüksek olduğu ülkemizde Afetlere Hazırlık ve Müdahale de önemli bir görev olarak karşımıza çıkmaktadır. Geçmişte afetlere hazırlıksız yakalandığımız, müdahale çerçevesinde ise yaşanan sıkıntılar ve sonuçları bilinmektedir.

İMO'nun 39. Çalışma Döneminde bir Afet ve Kaza Müdahale ve İnceleme Kurulu oluşturulmuştur. Kurul kısa süren çalışmalarında bir yönetmelik taslağı hazırlamıştır. 40. Çalışma Döneminde de Kurul yeniden teşkil edilmiş ve kalıcı olarak çalışma yürütmesinin faydalı olacağı düşünülmüştür. Ancak her dönem İMO Yönetim Kurulu tarafından Kurul yeniden değerlendirilip yenilenebilecektir. Bu husus çalışma Programında yer almış ve kabul edilmiştir.

İMO Yönetim Kurulu 40. dönem Afete Hazırlık ve Müdahale Kurulu' nun hazırladığı taslağın Yönerge şeklinde yayınlanmasına karar vermiştir.

Kurulun;

- İnşaat Mühendisleri Odası'nın Genel Merkez, Şube ve Temsilcilik örgütleri ile afetlere hazırlıklı olmasını sağlamak,
- Değişik afet ve kaza durumlarında yapılacak işleri tanımlamak, uygulama esaslarını ve kamuoyunu bilgilendirmede uyacağı ilkeleri belirleyen kuralları düzenlemek,

üzere çalışma yapması hedeflenmektedir.

İnşaat Mühendisleri Odası Genel Merkezi ve örgütü olaylara yalnızca afet düzeyinde yani yaşandığı zaman katılmakla yetinmeyecektir. Hazırlıklı olmanın gereklerini yerine getirecek, kaza düzeyindeki olaylara dahi inşaat mühendisliği açısından yaklaşacak, olaylardan inşaat mühendisliği mesleği açısından ders çıkararak üyeleri ve kamuoyu ile paylaşacaktır.

Tüm İMO örgüt birimleri yaşanacak yıkıcı bir afet sonrasında örgütsel faaliyetlerin sürekliliğini yani aksamadan yerine getirilmesini sağlamak için gerekli önlemleri almak ve hazırlık yapmakla yükümlüdür.

* * *

TMMOB İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI AFET HAZIRLIK VE MÜDAHALE YÖNERGESİ

MADDE 1: AMAÇ

Yönergenin amacı; bir afet ya da kaza anında veya sonrasında İMO'nun örgütsel faaliyetlerinin sürekliliğini sağlamak, topluma ve kamuya hizmet verebilmek için gerekli düzenin oluşturulması ve bu düzenin işleyiş ilkelerinin belirlenmesidir.

MADDE 2: KAPSAM

Bu yönerge, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği İnşaat Mühendisleri Odası ve bağlı birimlerinin ülkemizde yaşanabilecek olası bir afet veya kazaya yönelik örgütsel hazırlıklarını, afet yada kaza durumunda yapılması gerekenleri, araştırma, inceleme, raporlama, arşiv dökümantasyon ve yayın ilkelerini, afet hazırlık ve müdahale

örgütlenmesinde yer alacak inşaat mühendislerinin tespiti ile eğitim esas ve usullerini kapsar.

MADDE 3: TANIMLAR

- a) TMMOB: Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'ni,
- b) İMO: TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası'nı,
- c) Kurul: Üyeleri İMO Yönetim Kurulu tarafından seçilen ve İMO'nun Afet Hazırlık ve Müdahale çalışmalarını yürüten Afet Hazırlık ve Müdahale Kurulu'nu,
- ç) AHM Komisyon: Her İMO Şubesinde bir Şube Yönetim Kurulu üyesi başkanlığında üç kişiden oluşacak ve temsilciliklerde de temsilciler ile birlikte o şube bölgesindeki uygulamalardan sorumlu olan Komisyon'u,
- d) TMMOB İKK: TMMOB İl Koordinasyon Kurulu'nu, ifade eder.

MADDE 4: KURULUN YAPISI VE ÇALIŞMA YÖNTEMİ

Kurul İMO Yönetim Kurulu tarafından seçilen beş üyeden oluşur. Her dönem İMO Yönetim Kurulu, Kurulu yeniden oluşturma veya devam ettirme yetkisine ve dönem içinde Kurulun çalışmalarında gözlenebilecek aksaklıklarda Kurulu yenileme yetkisine sahiptir. Beş Kurul Üyesinin yanı sıra İMO Yönetim Kurulu'nun bir üyesi de çalışmalara katılır. Kurul ilk toplantısında bir Başkan ve bir Sekreter üye seçerek çalışmalarına başlar.

Başkan Kurul'un oturumlarını yönetir ve Kurulu temsile yetkilidir. Sekreter üye ise Kurul üyeleri arasındaki ilişkinin sağlıklı olarak sürdürülmesini sağlar, gündem oluşturur ve yazışmaları denetler. Kurul'un sekreteryaya işleri İMO Genel Sekreterliğinin görevlendireceği bir personel tarafından yürütülür.

Kurul ayda en az bir kez çoğunlukla toplanır. Kurul Kararlarını oy çokluğu ile alır, eşitlik durumunda Başkanın oyu yönünde karar alınmış sayılır. Arka arkaya iki toplantıya katılmayan üye Kurul'dan çekilmiş sayılır.

Afet ya da bir kaza anında Kurul kendiliğinden ve olayın yaşandığı örgüt biriminde, mümkün olamıyorsa en yakın birimde toplanacaktır. Kurul üyelerinin yöreye ulaşımı ve görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili düzenlemeler İMO Yönetim Kurulu tarafından yapılacaktır.

Medyadan elde edilen bilgiler ve olayın olduğu yerdeki İMO Şube ve Temsilciliklerinden sağlanan bilgilerin ışığında Kurul olayı bu yönergenin 5. maddesindeki esaslara göre değerlendirip 6. maddede belirtilen ilkeler doğrultusunda bir "eylem planı" hazırlayacaktır.

Bu eylem planı doğrultusunda; Genel Merkez, Şubeler ve Temsilciliklerce yapılacak işler ve görevler belirlenecektir. Bu doğrultuda gereken Şube, Temsilcilik ve üyeler ile ilgili meslek kuruluşlarına bildirilecek ve birlikte hayata geçirilmeye çalışılacaktır.

MADDE 5: KURULUN GÖREV VE SORUMLULUKLARI

Kurul nelerin nasıl yapılacağına ilişkin esasları belirlemek ve bunları İMO Yönetim Kurulu'na önermek, İMO adına yürütmek ve denetlemekle görevlidir.

- a- Afete Hazırlık ve Uygulama Yönergesi'nin kendisi ile ilgili görevlerini yerine getirir,
- b- Yönergenin eki olarak çıkarılacak Uygulama Esasları'nın yürütülmesini gözetir,
- c- Afete dönük eğitim programları hazırlar ve organize eder,
- d- Afet senaryoları ve tatbikatları düzenler, İMO ile koordineli halde yürütür,

- e- İMO Yönetim Kurulu'nun bilgisi dahilinde ilgili kurumlarla afet konularında bağlantı kurar
- f- İMO Yönetim Kurulu'nun bilgisi dahilinde diğer meslek odaları ile Yönerge çerçevesinde ilişki kurar
- g- İstatistikî çalışmaların toplanması için çalışmalar yapar.

İMO birimleri afet ve kaza durumunda aşağıdaki konularda görevlendirme yapacaklardır.

- I- Enkaz altında kalmış kişilerin kurtarılması çalışmalarında yapı taşıyıcı sistemi açısından teknik destek vermek üzere,
- II- Etki alanının ve hasarın genel düzeyini belirlemek, değişik malzeme ve taşıyıcı sistemli yapılardaki hasarı belirlemek ve incelemek üzere,
- III- Afet bölgesinde etkilenen alt ve üst yapılardaki hasarın tespiti ve güvenliklerinin belirlenmesine yardımcı olmak üzere,
- IV- Afet ya da kazanın oluş nedenlerinin belirlenmesi için olay yerinde ya da afet bölgesinde gerekli incelemeleri yapmak üzere,
- V- Afet ya da kazadan İnşaat mühendisliği, alt ve üst yapıların güvenilirliği ve kamuoyu açısından alınacak dersleri belirlemek ve görsel döküman sağlamak üzere,

Afetlerde hasar tesbiti ve bilirkişilik çalışmalarında yaşanan sıkıntılar ile bunların hem toplum ve hem de meslektaşlarımız açısından yarattığı sonuçlar göz önüne alınarak bir daha yaşanmamasına yönelik hazırlıkları yapmak, kriterler ile usul ve esasları belirlemek ve İMO Yönetim Kurulu'na önermek, görev alacak meslektaşları hazırlamak üzere çalışma yapmak da Kurul'un görevidir.

Bu çalışmalar sonrasında kamuoyunun doğru ve kamu güvenliği açısından gereken biçimde bilgilendirilmesi için teknik ve bilimsel açıklamaların zamanında yapılmasını sağlamak Kurul'un görevidir.

Bu kapsamda yapılacaklar bu Yönergenin eki olmak üzere "Uygulama Esasları" olarak ayrıca düzenlenecektir.

MADDE 6: İMO'NUN GİRİŞİMİNİ GEREKTİREN AFET, KAZA VE DİĞER OLAYLARIN BOYUTLARI VE YAPILACAK İŞLER

İnşaat Mühendisleri Odası Genel Merkezi, Şubeleri ve Temsilcilikleri aşağıda sıralanan olaylara kaza ya da afet düzeyinde olması ayrımı yapmadan ve yukarıda sayılan amaçlar doğrultusunda hizmet vermek, bilgi toplamak, değerlendirme yapmak ve sonuç çıkarmak için katılacaktır.

İnşaat Mühendisleri Odası'nın girişimini gerektiren afet ve kaza gibi olayların cinsi ve boyutları:

- a- Mağnitüdü 5.0 ve daha büyük olan, daha küçük olup da can kaybı yaratan, önemli yapı ve alt yapı hasarına yol açmış depremler,
- b- Yerleşim bölgelerinde yaşanan ve genel hayatı, yapıları, ulaşım ve altyapı tesislerini etkileyen boyutta olan su baskınları,
- c- Yağış sonucu oluşan toprak kaymaları,
- d- Kar yükünün yoğunlaşması ve kayması ile ayrılmış kayaların zeminden kopması,
- e- Herhangi bir nedenle insan faaliyetlerinin olduğu yerlerde ve orman alanlarında meydana gelen yangınlar,
- f- Mühendislik, yapım ve kullanım hatasından kaynaklanan her türlü hasar, göçme ve kazalardır.

MADDE 7: YAPILACAK GÖREVLENDİRMELER

İnşaat Mühendisleri Odası'nın Genel Merkez, Şube ve Temsilciliklerinin olaylara yukarıda sıralanan boyut ve ayrıntıda katılabilmesi ve hizmet verebilmesi için önceden belirlenmiş ve anında görevlendirilecek alanında deneyimli mühendisler başkanlığında, hizmet verecek mühendislerden oluşan ekipler listesi hazırlanacak, bu kişiler eğitilecek ve donatılacaktır.

Bu ekiplerin asil ve yedekleri olacaktır. Acil olarak çağrılarak görevlendirilecek ekip listeleri hazır bulundurulacaktır. Listeler güncellenecek, kontrol edilecek, yenilenecek ve bir acil durumda görevlendirilecek ekiplerin hazır olmaları sağlanacaktır. Bu listeler İMO Genel Merkezinin yanı sıra ilgili İMO birimlerinde de bulundurulacak ve ilgili kurum, kuruluş, yerel yönetimler ile TMMOB İKK'larına da iletilecektir.

Görevlendirilecek üyelerde aranacak kriterler ile bunların eğitim ve donanımlarına ilişkin hususlar bu yönergenin Uygulama Esasları'nda yer alacaktır.

İMO Genel Merkez, Şube ve Temsilciliklerince, aşağıdaki alanlarda deneyimli mühendis listesi belirlenecektir:

TAŞIYICI SİSTEM TASARIMI: Bu alandaki deneyimli mühendisler yapı hasarlarının ve yıkımların nedenlerini belirleme, hasar tespiti, yapı güvenliğinin belirlenmesi işlerinde görevlendirilir.

GEOTEKNİK: Zemin yapı etkileşimi, yerel zemin koşulları, zemin büyütmesi ve bunların hasara etkisinin belirlenmesi ve incelenmesinde görevlendirilirler.

HİDROLOJİ ve AKIŞKANLAR MEKANİĞİ: Bu alandaki deneyimli mühendisler su, liman ve kıyı yapılarındaki hasarın, su baskınlarının değerlendirilmesinde görevlendirilir.

YAPI MALZEMESİ: Hasarlı ya da yıkılmış yapıların taşıyıcı sistemine ait yapı elemanlarının dayanım ve diğer özellikleri ile ilgili inceleme ve değerlendirmeler için görevlendirilir. Ayrıca yangın sonrasında taşıyıcı sistemin elemanlarının dayanım ve dayanıklılığı konusunda bilirkişilik yapmak üzere bu deneyimli mühendisler gerek vardır.

MADDE 8: EYLEM PLANI

Yukarıda 4. madde'de türleri ve boyutları sayılan olaylardan herhangi birinin oluşması durumunda Kurul aşağıdaki konuları içeren bir eylem planı hazırlayacaktır:

- I- Olay yerine en yakın Şube ya da Temsilcilik ile bağlantı kurularak bilgi alınacaktır.
- II- Şube ve temsilcilikler de olay anında ve talep beklemeksizin Kurula olayla ilgili bilgi verecektir.
- III- Kurul önerileri doğrultusunda, olayın bulunduğu alandan sorumlu Şube ve Temsilcilikler olayla ilgili ve olayın gerektirdiği uzmanlık alanlarında belirlenmiş uzmanlar listesinden yeterli sayıda elemandan oluşan ekip ya da ekipleri göreve çağracaktır.
- IV- Yerleşim bölgelerinde, özellikle kentlerde yaşanan afetlerde olayın boyutları yerel örgüt birimlerinin olanaklarını aşacağından hareketle, hangi yerel birime ilk müdahaleyi kimin yapacağı önceden belirlenecektir.
- V- Afette görevlendirilecek ekiplerin donanımları belirlenecek, toplanması gereken veri cinsleri ve bunlarla ilgili koordinasyon yapılacaktır.

- VI- Yapı hasarı varsa ve bunun yapı malzemesinden kaynaklandığı şüphesi oluşmuşsa, gereğinde beton ve donatı örnekleri alınacaktır.
- VII- Ekiplerin ulaşım ve konaklama programları hazırlanacak, gereken kaynaklar ile olanaklar sağlanacak ve planlanacaktır.
- VIII- Görevlendirilecek kişilere hayat sigortası yaptırılacak ve tanıtıcı özel yetki belgesi verilecektir. Bu hususlar İMO Yönetim Kurulu'nun takdir, yetki ve sorumluluğundadır.
- IX- İMO birimleri ve ekipler; suç duyurusu ve savcılığa ihbar yapabilecek, valilik ve belediye'ye gereken bilgileri vereceklerdir.

MADDE 9: YAPILACAK AÇIKLAMALAR VE YAYIN

İnşaat Mühendisleri Odası kamunun ve meslektaşlarının olay hakkında tam ve doğru bilgilendirilmesi ile yapılacak işler ve alınacak önlemler hakkında bilgi verilmesi amacını güden yazılı açıklamalar yapacaktır. Bunlar olay anında ve yerinden yapılacak sözlü açıklamalardan ayrı ve önemlidir. Açıklama yapmakta İMO Yönetim Kurulu, AHM Kurulu, Şube Yönetim Kurulu ve temsilciler yetkilidir. İlgili meslek örgütleri birimleri ile birlikte görüş oluşturulmasına ve ortak açıklama yapılmasına özen gösterilecektir.

Yapılacak açıklamalar 1- Kısa vadeli ve 2- Uzun vadeli açıklamalar olarak sınıflandırılmıştır.

Kısa vadeli açıklamalar olayın hemen sonrasında yeterli kanıt ya da bilginin toplandığı en kısa zaman içinde yapılacaktır. Çoğunlukla kamuoyuna yönelik olacağı düşünülen bu açıklamaların özellikle anlaşılabilirlik düzeyine dikkat edilmelidir.

Uzun vadeli açıklamalar olaydan sonra olayın boyutu, nedeni, sonuçları, hasarın yayılımı vb konularda yeterli ve kesinlik düzeyi yüksek bilgiler toplandığı zaman yapılacak açıklamalardır. Olayın büyüklüğüne bağlı olarak ve kamunun ilgisinin devam ettiği bir süre içinde yapılmalıdır. Bu süre çok değişkendir. Bu açıklamaların mühendislik düzeyi yeterli, ancak anlaşılır olmalıdır.

İMO yaşanan ve müdahalede bulunulan her bir olaydan sonra meslektaşlarına yönelik teknik düzeyi yüksek, görsel malzemeler ile zenginleştirilmiş ve ilgili meslek örgütleriyle koordineli olarak **merkezi bir yayın** yapmayı hedefleyecektir.

MADDE 10: ARŞİV VE DOKÜMANTASYON

Olayla ilgili yerel ve ulusal basında çıkan yazılar, yayımlanan görüntüler, olayı incelemeye giden ekiplerin raporları, resimler, video çekimleri, alınan malzeme örneklerinin deney raporları, kişisel görüşler, tanıklıklar ve diğer bütün dokümanları içeren bir döküman dosyası Genel Merkezde oluşturulacak arşivde Kurul adına saklanacaktır.

Arşive doküman toplanması amacı ile yerel basında çıkan yazı, haber, görüntü vb. Şube ve Temsilcilikler tarafından temin edilerek Genel Merkez'deki arşive alınacaktır. Olay bazındaki arşivin örgüt birimleri ile paylaşılması esastır.

Geçici Madde: Yönergeye ilişkin Uygulama Esasları bir ay içinde AHMK tarafından hazırlanacaktır.

MADDE 11: YÜRÜRLÜK

Bu yönerge İMO Yönetim Kurulu tarafından kabul edilerek yürürlüğe girer.

MADDE 12: YÜRÜTME

Bu yönerge İMO Yönetim Kurulu tarafından yürütülür.